

ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΗΚΑΝ τη Δευτέρα 38 χρόνια από την ίδρυση του ΠΑΣΟΚ, ενός κόμματος που έπαιξε κυρίαρχο ρόλο στην μεταπολίτευση κι εν πολλοίς διαμόρφωσε το σκηνικό που υπάρχει σήμερα στην πολιτική, οικονομική και κοινωνική ζωή της Ελλάδας. Στα 38 αυτά χρόνια άλλαξε λίγους αρχηγούς (μόλις τέσσερις), αλλά εμφάνισε πολλά πρόσωπα και πολιτικές κατευθύνσεις. Ξεκίνησε με ορμή ενάντια «στα ντόπια και ξένα κέντρα εξουσίας», για να γίνει σήμερα ο ακοίμητος φρουρός τους. Η αριστερή ρητορική των πρώτων δεκαετιών αντικαταστάθηκε από την άνευ όρων παράδοση στην τρόικα, το «κοινωνικό κράτος» μετεξελιχθηκε σε αδιάτακτο μηχανισμό περικοπών και φορολόγησης των πολιτών κι η περιβόητη «αλλαγή» έγινε προς το πολύ χειρότερο.

ΤΟΝ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟ του 1974 η Γ' Ελληνική Δημοκρατία τρεκλίζει να σταθεί στα πόδια της, υπό την καθοδήγηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή, μετά την πτώση της κούνιας και την τραγωδία της Κύπρου. Ο πρώην πρωθυπουργός έχει επιστρέψει σαν σωτήρας μετά από 11 χρόνια αυτοεξορίας στη Γαλλία και προετοιμάζει τη χώρα για την μεταπολίτευση. Ο παλιός πολιτικός αντίπαλός του, Γεώργιος Παπανδρέου, έχει πια πεθάνει και κανένα από τα πρόσωπα της πολιτικής σκηνής δεν μπορεί να αναμετρηθεί μαζί του. Το κενό θα έλθει να καλύψει ο Ανδρέας Παπανδρέου. Ιδρύει το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα στις 3 Σεπτεμβρίου (δηλαδή μία ημέρα με ιστορικό συμβολισμό), με κύρια αιτήματα την Εθνική Ανεξαρτησία και τη Λαϊκή Κυριαρχία. Και σήμα τον πράσινο ήλιο.

Η ΠΟΡΕΙΑ των πρώτων χρόνων είναι συνεχώς ανοδική. Το 1977 το ΠΑΣΟΚ γίνεται Αξιωματική Αντιπολίτευση κι ο αδιαμφισβήτητος κυρίαρχος στον χώρο της Δημοκρατικής Παράταξης. Ο Ανδρέας Παπανδρέου ασκεί έντονη κριτική, κατεβάζει τον λαό στα πεζοδρόμια κι όταν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής γίνεται Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο δρόμος ανοίγει για να βρεθεί το ΠΑΣΟΚ στην εξουσία.

ΕΧΟΝΤΑΣ αντιαμερικανική κι αντιευρωπαϊκή ρητορική, σύνθημα την «Αλλαγή» και διακήρυξη το «Συμβόλαιο με τον Λαό» το ΠΑΣΟΚ πετυχαίνει συντριπτική κι ιστορική νίκη στις 18 Οκτωβρίου 1981. Σχηματίζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα αυτοδύναμη σοσιαλιστική κυβέρνηση και τα όνειρα γενεών φαίνεται να δικαιώνονται. Θυμάμαι ακόμα το πάθος των ημερών. Με 48,07% των ψήφων και 172 έδρες το ΠΑΣΟΚ εξασφαλίζει απρόσκοπτη διακυβέρνηση για να φέρει τον «λαό στην εξουσία», όπως είχε υποσχεθεί. Ακολουθεί μία εποχή κατά την οποία οργιάζουν οι προσλήψεις στο Δημόσιο των ημέτερων πρασινοφρουρών κι αρχίζει να αναπτύσσεται σε όλα τα μέτωπα ένας επιζήμιος λαϊκισμός. Είναι η παντοκρατορία του Αυριανισμού και του Μένιου Κουτσόγιωργα.

ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΩΤΑ εγκλήματα που συντελούνται είναι η καθιέρωση του μονοτοκικού συστήματος στη διδασκαλία και γραφή της ελληνικής γλώσσας, αλλά κι η εγκαθίδρυση μίας εκφυλιστικής υποκουλτούρας. Το κίτς και η βλακιά παίρνουν περίοπτες θέσεις και πόστα, με διαβατήριο την Κλαδική της γειτονιάς. Η Ελλάδα αρχίζει να πλέει σε πελάγη μακαριότητας, με ευρωπαϊκά κονδύλια, καθώς έχει γίνει από το 1980 πλήρες μέλος της ΕΟΚ. Ταυτόχρονα, αναγνωρίζεται η Εθνική Αντίσταση, συστήνεται το Εθνικό Σύστημα Υγείας, οι βάσεις μένουν μέχρι να φύγουν κι η Ελλάδα παραμένει στο... συνδικάτο ΕΟΚ

ΚοσμοΠΟΛΙΤΙΚΑ

Γράφει ο Παναγιώτης Νικολάου

ΚΙ Ο ΗΛΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΑΚΟΜΗ ΞΕΜΕΘΥΣΤΟΣ!

38 χρόνια ΠΑΣΟΚ

και NATO, φιλοδοξώντας να γίνει η γέφυρα με... κορυφαία δημοκρατικά καθεστώτα, όπως του Τσαουσέσκου, του Αραφάτ και του Καντάφι.

ΑΠΟ ΤΟ 1984 έως το 1990 η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ διαχειρίστηκε τα κεφάλαια που διέθεσε στην Ελλάδα η ΕΟΚ μέσω των Μεσογειακών Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων και του Α' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Η οικονομική του πολιτική χαρακτηρίστηκε κυρίως από τη μεγάλη διασπορά των διαθέσιμων πόρων σε μικρά έργα υποδομής σε ολόκληρη τη χώρα. Η πολιτική αυτή στήριξε την οικονομική δραστηριότητα και διευκόλυνε τη βελτίωση του επιπέδου ζωής στις αγροτικές περιοχές. Ουσιαστικά, έδωσε ψωμάκι στον κοσμάκη, ωστόσο απέτυχε να βάλει τις βάσεις για ανάπτυξη και για τις επόμενες δεκαετίες. Μπορεί η δεκαετία να πέρασε με άνεση, αλλά δεν έγινε τίποτα για τις δεκαετίες που έρχονταν. Σ' αυτό το χρονικό διάστημα οι Έλληνες παίρνουν χρήμα, αλλά το επιστρέφουν στις πολυεθνικές (όλοι θέλουν να έχουν έγχρωμη τηλεόραση και βίντεο) και μαθαίνουν να ζουν πιο υλιστικά, πιο δυτικότητα. Παράλληλα, ανθούν η παραοικονομία, το παρακράτος, η παραπαιδεία κι η 17 Νοέμβρη.

ΤΟ ΣΚΑΝΔΑΛΟ Κοσμοκωτά δείχνει ξεκάθαρα ότι το ΠΑΣΟΚ κάπου έχει χάσει τον σοσιαλιστικό του προορισμό. Έχουν προηγηθεί ο γάμος του Ανδρέα με τη Δήμητρα Λιάνη κι η εγχείρησή του στο Χέρφιλντ του Λονδίνου από τον Γιακούμη. Μοιραία το Κίνημα πέφτει από την εξουσία το 1989,

μετά από μία οχταετία άνετης πλειοψηφίας, όπου κι η ζωή ήταν άνετη στην Ελλάδα. Ήταν ίσως η τελευταία δεκαετία όπου η Ελλάδα ήταν ακόμη ανθρώπινη και φιλόξενη για τους κατοίκους της. Ο κοσμάκης έφαγε ψωμάκι (βέβαια στις δεκαετίες που ακολούθησαν του βγήκε από τη μύτη) και γι' αυτό ποτέ δεν ξέχασε τον Ανδρέα. Άλλωστε, ο μπαγάσας είχε κι αυτή την αριστερή ρητορική που «έψηνε» τον Έλληνα, ο οποίος ήθελε να έχει αριστερά άλλοθι για τη δεξιά κατεύθυνση που είχε πάρει.

ΤΟ ΠΑΣΟΚ κι ο Ανδρέας (έτσι κι αλλιώς τότε το ΠΑΣΟΚ ήταν ο Ανδρέας) στέκονται όρθιοι στην τριπλή εκλογική αναμέτρηση του 1989-90 δείχνοντας ότι έχουν πλέον πολύ βαθιές ρίζες κι ερείσματα στην ελληνική κοινωνία. Αφού ξεπερνιέται ο σκόπελος του Ειδικού Δικαστηρίου για την υπόθεση Κοσκωτά είναι θέμα χρόνου η επιστροφή στην εξουσία, όμως αυτή τη φορά (1993-96) ο καταβεβλημένος Ανδρέας είναι σκιά του εαυτού του. Από πίσω, όμως, πέφτει το μεγάλο μαγείρεμα. Μεγαλοεκδότες και μεγαλοεργολάβοι λυμαινόνται τον δημόσιο κορβανά και καθορίζουν την κοινή γνώμη, καθώς η «ελεύθερη τηλεόραση» είναι πραγματικότητα από το 1989. Οι επίγονοι προετοιμάζονται κι η Δήμητρα Λιάνη ουσιαστικά πρωθυπουργεύει εν μέσω της αυλής της Εκάλης.

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟΠΑΓΕΣ κόμμα πρέπει να μάθει να ζει και χωρίς τον ιδρυτή του και τα καταφέρνει περίφημα παραμένοντας στην εξουσία για μία ακόμη οχταετία (1996-2004), με αρχηγό και πρωθυπουργό τον Κώστα Σημίτη. Είναι ο άνθρωπος των Γερμανών, ο τεχνokrάτης πρωθυπουργός που υπόσχεται να βάλει την οικονομία σε ρεαλιστικές βάσεις και διαχειρίζεται τα διάφορα ευρωπαϊκά πακέτα προς την Ελλάδα. Λέει «ευχαριστώ» στους Αμερικάνους για τα Ίμια, παραδίδει τον Οτσαλάν στους Τούρκους και τους Έλληνες στις δαγκάνες του χρηματιστηρίου. Πετυχαίνει την είσοδο της Ελλάδας στην Οικονομική Νομισματική Ένωση της Ευρώπης με «μαγειρεμένα» στοιχεία (το έκαναν κι άλλες χώρες) κι αποχωρεί πριν τις εκλογές της 7ης Μαρτίου 2004, δίνοντας το δαχτυλίδι της διαδοχής στον Γιώργο Παπανδρέου. Στην οχταετία Σημίτη το ΠΑΣΟΚ έδειξε το πρόσωπο του στυγνού καπιταλιστή τραπεζίτη, του λογιστάκου και του χρηματιστή και σε τίποτα δεν θύμιζε Σοσιαλιστικό Κίνημα (παρά μόνο στα προνόμια που είχαν εξασφαλισμένα οι ημέτεροι).

ΑΡΧΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ της μεταπολίτευσης ήταν η εγκαθίδρυση της αστικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, στα δυτικά πρότυπα (με δύο εναλλακτικές προτάσεις εξουσίας

που έχουν την ίδια ουσιαστικά κατεύθυνση και κατάληξη). Έγιναν πολλές ζυμώσεις κατά την διάρκεια του 20ού αιώνα για να μπορέσει να γίνει πράξη το 1974 από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, ωστόσο, το σύστημα αυτό στάθηκε δυνατό στα πόδια του το 1981, με τη νίκη του ΠΑΣΟΚ. Έκτοτε, μόνο στις ημέρες μας αμφισβητείται. Επί των ημερών της πρωθυπουργίας Σημίτη δόθηκε πιο ευρωπαϊκή διάσταση κι ουσιαστικά υπήρξε μία συντηρητική διακυβέρνηση με σοσιαλιστικό περιτύλιγμα. Ο Γιώργος Παπανδρέου που τον διαδέχθηκε στην ηγεσία του κόμματος προσπάθησε να δώσει φρεσκάδα και ξεκίνησε μια διαδικασία ανασυγκρότησης του κόμματος σε όλα τα επίπεδα.

ΕΙΧΕ ΠΕΝΤΕ χρόνια στη διάθεσή του για να προετοιμάσει το ΠΑΣΟΚ κι όταν ήλθε η κρίσιμη στιγμή, τον Σεπτέμβριο του 2009, υποσχέθηκε ότι θα αλλάξει την Ελλάδα σε 100 ημέρες κι ότι λεφτά υπάρχουν. Τελικά, χρειάστηκε λίγους μόνο μήνες για να δυσφημίσει την Ελλάδα στα πέρατα του κόσμου και να την παραδώσει στην αγκαλιά της τρόικας και την... θαλπωρή του μνημονίου. Κρύφτηκε - όπως κι οι βουλευτές του - πίσω από την αυτοδυναμία, μεγαλώνοντας το χάσμα με την κοινωνία. Το πάλαι ποτέ κοινωνικό ΠΑΣΟΚ πέθανε οριστικά στην διετία της κυβέρνησης του Γιώργου Παπανδρέου κι η κοινωνία του γύρισε την πλάτη. Αν έμεινε κάτι είναι κάποιοι ρομαντικοί της τάξης του 13%, καθώς ο ομφάλιος λώρος που συνέδεε το ΠΑΣΟΚ με την ελληνική κοινωνία κόπηκε μεμιάς τον Απρίλιο του 2010.

ΤΟ ΠΑΣΟΚ κυβέρνησε την Ελλάδα τα περισσότερα κι αποφασιστικότερα χρόνια της μεταπολίτευσης. Ουσιαστικά είναι αυτό που διαμόρφωσε το σημερινό σκηνικό. Οι δικές του πολιτικές οδήγησαν εν πολλοίς την Ελλάδα στη σημερινή κατάσταση σε όλα τα επίπεδα (περίπου ανάλογο μερίδιο έχει κι η Νέα Δημοκρατία). Μία κατάνεια που δεν έγκειται μόνο στην οικονομική κρίση, αλλά και στην πολυεπίπεδη κρίση των αξιών. Το πελατειακό σύστημα, το πλήρες ξεχαρβάλωμα του δημοσίου, η διαφθορά σε όλους τους τομείς είναι μερικά μόνο από τα... σπουδαία κληροδοτήματα του ΠΑΣΟΚ στις σημερινές κι αυριανές γενιές. Γι' αυτό κι ο λαός το έβαλε στη γωνία.

ΤΟ ΧΕΙΡΟΤΕΡΟ από όλα, όμως, είναι ότι πήρε τους πόθους, τις ελπίδες, τα όνειρα, τις προοπτικές ενός λαού και τις πέταξε στα βράχια. Μαζί με τις υποσχέσεις για Εθνική Ανεξαρτησία και Λαϊκή Κυριαρχία. Που είναι σήμερα αυτές οι ωραίες έννοιες και διακηρύξεις; Σε ποιο μνημόνιο είναι θαμμένες; Που είναι Ανδρέα η Ελλάδα η νέα; Που είναι Γιωργάκη τα λεφτά; Που είναι Κώστα οι μετοχές κι οι φούσκες του χρηματιστηρίου; Που είναι τα «περήφανα νειάτα» και τα «τιμημένα γηρατειά»; Που είναι η «Ελλάδα στους Έλληνες»;

ΑΦΟΥ κανείς δεν μας λέει, θα αφιερώσουμε και σήμερα την παραλλαγή του τραγουδιού που αναφέραμε και χθες: Τρεις του Σεπτεμβρη να ξερνάς!

Κι όπου ακούς ΠΑΣΟΚ να ξέρεις πως ήταν μάλλον ένας Δούρειος Ίππος της πολιτικής, ένα δεξιό κόμμα με σοσιαλιστικό μανδύα. Τώρα που η... Τροία έπεσε, ας καεί το παλιάλογο... Όσο για το νέο σήμα που έχει εφτά αντί για εννιά ακτίνες δεν πρέπει να συγκινεί και πολύ τους ψηφοφόρους, που ούτε με... διακίνηση δεν επιστρέφουν στις τάξεις του πάλαι ποτέ μεγάλου κόμματος. Δεν θα σε ξανάβρω στους μπαξέδες, δηλαδή, αφού το ΠΑΣΟΚ δεν είναι πια εδώ...